

PISM

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
THE POLISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

NR 61/2025, 4 WRZEŚNIA 2025 © PISM

KOMENTARZ

Szczyt Szanghajskej Organizacji Współpracy w Chinach konsoliduje antyzachodni blok

Patryk Kugiel

Szczyt Szanghajskej Organizacji Współpracy (SOW), który odbył się w Tiencinie w dniach 30 sierpnia – 1 września, pozwolił na załagodzenie napięć między głównymi członkami ugrupowania oraz pogłębienie współpracy w kwestiach politycznych i gospodarczych. Oznacza to wzmocnienie SOW w opozycji do Zachodu i zwiększenie presji, by doprowadzić do zmiany porządku międzynarodowego.

W jakich okolicznościach odbył się szczyt i kto wziął udział?

Szczyt liderów SOW odbył się po spotkaniu prezydenta Donalda Trumpa z Władimirem Putinem na Alasce i po nałożeniu przez USA 50-procentowych ceł na Indie. Zjednoczyło to głównych członków organizacji w opozycji do jednostronnej presji amerykańskiej. Jednocześnie negatywne działania USA wobec państw rozwijających się (m.in. [nakładanie ceł](#), [drastyczne ograniczenie pomocy](#), stosowanie szantażu gospodarczego) uwiarygodniły i zwiększyły atrakcyjność postulatów SOW w krajach Globalnego Południa, w tym haseł dotyczących promocji multilateralizmu, odrzucenia „mentalności zimnowojennej” i budowy „inkluzywnego” świata. W efekcie 25. szczyt SOW był największym i najważniejszym jak dotąd spotkaniem jego liderów. Wzięło w nim udział ponad 20 szefów państw i rządów, w tym przywódcy wszystkich 10 członków organizacji (m.in. przewodniczący ChRL Xi Jinping, prezydent Rosji Putin i premier Indii Narendra Modi), kilkunastu państw partnerskich (np. prezydent Turcji, przywódca junty wojskowej Mjanmy) oraz przedstawiciele organizacji międzynarodowych (w tym sekretarze generalni ONZ i ASEAN-u).

Jakie są główne rezultaty szczytu?

Szczyt zakończył się przyjęciem Deklaracji z Tiencinu i blisko 20 innych dokumentów. W deklaracji liderzy państw członkowskich SOW podkreślili, że system międzynarodowy przechodzi „ważne zmiany” i ewoluuje w kierunku „bardziej sprawiedliwego, równego i reprezentatywnego porządku wielobiegunowego”. Zapowiedzieli pogłębienie współpracy w zakresie zwalczania terroryzmu, radykalizacji czy handlu narkotykami. W dokumencie przywódcy „silnie potępiли agresję militarną Izraela i USA na Iran”, a także „działania” w Strefie Gazy i „podkreślili potrzebę osiągnięcia trwałego zawieszenia broni tak szybko, jak to możliwe”. W dokumencie nie wspomniano natomiast wojny na Ukrainie, co spotkało się z krytyką ze strony władz w Kijowie. Szczyt pokazał, że działalność SOW odchodzi od pierwotnej koncentracji na kwestiach bezpieczeństwa i obejmuje wspieranie rozwoju gospodarczego, turystyki czy kontaktów kulturalnych między członkami ugrupowania. Na szczycie poparto chińskie propozycje utworzenia Banku Rozwoju SOW, a także uruchomienia mechanizmów inwestycji, kredytów eksportowych i wzmacniania współpracy w rozwoju sztucznej inteligencji. Chiny zapowiedziały przekazanie w tym roku partnerom 280 mln dol. pomocy rozwojowej w formie grantów i 1,4 mld dol. w formie

KOMENTARZ PISM

pożyczek. Członkowie SOW podkreślali też postępy w wykorzystywaniu walut narodowych we wzajemnych rozliczeniach zamiast polegania na dolarze.

Dlaczego doszło do normalizacji relacji Indie–Chiny?

Przyjazd premiera Modiego do Chin (po raz pierwszy od siedmiu lat) i spotkanie z Xi Jinpingiem były ważnym krokiem w kierunku normalizacji relacji między największymi członkami SOW. Napięcia między nimi od 2020 r. osłabiały spójność ugrupowania w ostatnich latach. Poprawa relacji rozpoczęła się już w 2024 r., ale to polityka administracji Trumpa była czynnikiem skłaniającym Indie do większego zbliżenia z Chinami. W obliczu niestabilnych relacji z USA Indie uznały, że potrzebują pokoju na granicy w Himalajach i rozwoju relacji z innymi partnerami gospodarczymi. Choć Indie i Chiny pozostaną systemowymi rywalami, zbliża je zbieżność wizji porządku międzynarodowego stojącego w opozycji do systemu zdominowanego przez USA. Tym samym Trump niweczy zabiegi wcześniejszych administracji amerykańskich, które starały się zbudować zaufanie w relacjach z Indiami i zbliżyć się do nich jako do przeciwwagi dla Chin w Azji.

Jakie jest znaczenie międzynarodowe szczytu?

Szczyt okazał się sukcesem dla jego uczestników. Chiny umocniły się na pozycji lidera i najważniejszej siły w organizacji. Rosja przełamała dyplomatyczną izolację, a Putin wykorzystał platformę do opowiadania swojej wersji

przyczyn wojny na Ukrainie. Po raz kolejny wskazał na rzekomy zamach stanu w Kijowie w 2014 r., który miał być wspierany i inspirowany przez Zachód, oraz na „próby Zachodu przyłączenia Ukrainy do NATO” jako na źródła problemu, który musi zostać rozwiązany w celu zaprowadzenia pokoju. Indie wzmocniły pozycję względem USA, pokazując, że mają innych partnerów i nie ulegną presji amerykańskiej w kwestiach handlowych. Sukcesem Indii jest też potępienie w dokumencie końcowym ataków terrorystycznych w Kaszmirze z kwietnia br., choć bez odniesień do Pakistanu – innego członka SOW.

Zaangażowanie wewnętrznych sporów i silna wola zacieśnienia współpracy w zakresie zmiany porządku międzynarodowego wzmacnia znaczenie SOW jako kolejnego obok BRICS+ forum reprezentującego interesy Globalnego Południa w opozycji do Zachodu. Zwiększenie spójności organizacji wzmocni presję tych państw na reformę instytucji międzynarodowych (jak Bank Światowy, MFW, Rada Bezpieczeństwa ONZ), w których dominującą rolę odgrywały dotąd USA i Europa, a także przyspieszy budowę alternatywnych instytucji współpracy. Zapowiedź utworzenia Banku Rozwoju SOW zwiększa atrakcyjność ekonomiczną ugrupowania dla pozostałych jego członków. Wzmocnienie organizacji zmniejsza możliwości wywierania presji przez UE czy USA na państwa członkowskie w tak ważnych sprawach, jak ograniczenie zakupów rosyjskiej ropy czy wojna na Ukrainie. Stanowi kolejny krok w stronę osłabienia pozycji USA i budowy wielobiegunowego porządku międzynarodowego.